Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 210. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 8, 1953. No. 210. XOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ДОБАЧАЄ ОБОРОННУ НЕОБХІДНІСТЬ В НАГРОМАДЖУВАННІ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

СВІТ МУСИТЬ ВИБИРАТИ МІЖ МИРОМ І ПЕРЕГОНАМИ В ЗБРОЄННІ; ЗДА МУСЯТЬ ПРОДУКУВАТИ АТОМОВІ БОМБИ ДЛЯ СВОЄЇ ОБОРОНИ

Атлантік Сіті, Н. Дж. — Президент Айзенгавер промовляв перед 5,000 делегаток, які з'їхалися на шосту річну конвенцію Крайової Ради Церков Христа. Він заявив, що ЗДА і їхні союзники змушені продовжувати продукування атомових і водневих бомб, щоб боронитись проти комуністичної Росії, яка прагне опанувати весь світ. Вільний світ має тверду волю відбити кожну аґресію, щоб затримати волю і безпеку. Президент сказав, що дотеперішня безпека ЗДА зовсім зникла, коли ворог має атомові бомби і літаки, які їх можуть сюди привезти. Але небезпеку світового знищення можна усунути, якщо цю страшну силу знищення змусити працювати на добро людства. Проте світовий мир можна осягнути не відразу, не силою та погрозами, а поволі і поборюючи перешкоди — заявив Айзенгавер. Америка мусить керуватися добром, бажанням й надіями всіх вільних народів. „Ми знаємо, і весь світ нам це постійно пригадує, що майбутність і добробут всього людства залежать від постави ЗДА та їхнього проводу". Айзенгавер накреслив плян дій ЗДА, що його мають вони здійснювати, стоячи в проводі вільного світу. Цей плян складається з п'ятьох пунктів: 1. ЗДА та їхні приятелі мусять розбудовувати та утримувати свої збройні сили і видавати гроші на те, щоб забезпечити себе від ворожої атаки. 2. Ми мусимо знати змагання й надії вільних народів і відповідно на них реаґувати. 3. Ми маємо скворити таку торговельну систему, яка сприяла б розвиткові вільних союзних народів. 4. Ми мусимо пізнати й розв'язувати всі старі упередження, амбіції й ненависть, що стоять на перешкоді до гармонійного співжиття вільних народів. 5. Ми мусимо розвивати нашу техніку, щоб заохотити вільні народи і збудити в них довір'я до спільного життя, бо тільки тоді можна буде полегшити той тягар зброєння, під яким тепер живуть усі народи вільного світу. Світ стоїть у перегонах зброєння. Але існує ще й друга можливість, що світ міг би за ті всі гроші, що видає на зброєння, розбудувати своє мирне життя. „Не мусить вічно існувати жах війни, і цю всю силу, що тепер іде на оборону, можна б зужити на добро людства" — сказав президент. „Тверда віра в нас самих, в нашу країну і нашого Бога — це найперша сила нашого народу", хоч „циніки, марксисти та приклонники машини, й числа не вірять, щоб ця наша сила мала якесь значення в боротьбі з артилерією і бомбами". ЗДА і весь вільний світ розуміють, що є краще з двох можливостей: атомова війна чи мирна співпраця та змагання до добробуту.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО АТОМОВОЇ ОБОРОНИ

Президент Двайт Д. Айзенгавер з усмішкою стоїть побіч п-ні Дж. Д. Вайер, голови Об'єднання Жінок Церкви Христа, безпосередньо перед своєю промовою, в якій він ствердив необхідність збільшувати й дальше розвивати американську атомову й водневу зброю для оборони перед сподіваною большевицькою аґресією.

ІНДІЙЦІ НЕ ПЕРЕШКОДЖУВАТИМУТЬ МАСОВІЙ ВТЕЧІ ПОЛОНЕНИХ

Панмунджом, Корея. — „Не думаю, щоб ми могли перешкодити масовому виламові полонених з табору, бо такий спротив скінчився б страшною масакрою, якої не хотіла б ні одна культурна нація", — заявив на першій пресовій конференції, що її відбула Невтральна Комісія, її голова, індійський генерал Тамайя. Він признав, що двократна стрілянина, яку індійські війська відкрили супроти полонених не-поворотців минулого тижня, викликала гострі протести альянтів, але старався боронити індійців тим, що, мовляв, не було часу на те, щоб спроваджувати слізні бомби і ґазові маски. Зараз після того Невтральна Комісія зажадала від альянтів таких засобів, і тепер тримає їх напоготові. Індійський генерал ствердив, що в договорі про перемир'я передбачено обов'язок неповоротців вислухати арґументів за їх добровільною репатріяцією, але визнав, що можна тільки силою спровадити полонених до залі, але не можна присилувати їх слухати. Якщо обсерватори помітять, що полонені втомлені переконуванням їх, то можуть зажадати перерви. Термін переконування полонених не буде продовжений, якщо обидві сторони на це не погодяться. Японський генерал сказав, ро індійці в Кореї спокійно сприймають погрози корейців викинути їх з краю, бо прибули вони до Кореї, діставши ґарантію від Об'єднаних Націй і ЗДА, що їм нічого не станеться. Тим часом з столиці Індії, Ню Делі наспіли вістки, що індійський уряд бере під увагу можливість відкликання своїх військ з Кореї, якщо південні корейці не припинять кампанії цькування індійців. У цій справі уряд Індії мав розмову з амбасадором ЗДА.

ДОЛЛЕС: СИТУАЦІЯ НАКАЗУЄ ШУКАТИ ШЛЯХІВ ПОРОЗУМІННЯ З СОВЄТАМИ

НЕ БАЧИТЬ ДОКАЗІВ ДОБРОЇ ВОЛІ ЗБОКУ СОВЄТІВ

Вашинґтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес впродовж 45 хвилин відповідав на запити журналістів на пресовій конференції у Вашинґтоні в справі закордонної політики ЗДА, точніше — теперішніх напружених відносин з Совєтами. На запит журналістів, чи можливий пакт ненападу між ЗДА і Совєтами, державний секретар відповів, що він вважає такий договір „досить зайвим", бо Америка має вже з Совєтами пакт неаґресії, перебуваючи разом в Об'єднаних Націях, чартер яких забороняє всім своїм членам уживати сили у відношенні до території будь-котрого іншого члена ОН, або наражати на небезпеку його політичну самостійність. Це саме те, що називається пактом неаґресії. Але теперішня особлива ситуація наказує шукати особливих засобів. — Зокрема, треба рахуватися з тим, що Росія і Франція не забули, скільки вони натерпілися від Німеччини. Вони мають право жадати ґарантій, що німецька аґресія не повториться. Німецький нарід сам розуміє це, тим більше, що Німеччина не є ще членом ОН і не зв'язана їх чартером. Уряд ЗДА, Англії і Франції стоять у постійному зв'язку з урядом Західньої Німеччини, обмірковуючи різні можливості. До остаточного висновку вони ще не дійшли. На думку державного секретаря, найкращою ґарантією, що Західня Европа не має аґресивних плянів, є европейський оборонний пакт. Крім Німеччини, найбільш запальними пунктами є Австрія і Корея. Совєти навряд чи вбачають небезпеку аґресії збоку Австрії або Кореї. Проте обидві ці країни мають важливе стратегічне значення. ЗДА вже підкреслювали в недавній промові державного секретаря в ОН, що вони не мають найменших замірів розбудовувати Корею на воєнну базу в Азії і що їх бажанням є якнайшвидше відкликати своє військо з Кореї додому. Але тяжко зрозуміти пляни й заміри Совєтів. „Президент і я, — казав Дж. Фостер Доллес, — не раз говорили, що ми жагуче хотіли б бачити якісь діла по стороні Совєтів, що могли б бути для нас доказом їхніх справжніх замірів. До цього часу ми бували тільки розчаровувані, бачучи назагал тільки неґативні докази." Дж. Ф. Доллес звернув увагу на те, що від комуністичного Китаю досі немає відповіді на пропозицію щодо політичної конференції в справі Кореї, а саме щодо її дати і місця — як також на останню совєтську ноту, яка, замість прийняти пропозицію трьох західніх великодержав про конференцію в справі Німеччини, пропонує конференцію п'яти великодержав. Зрештою, казав державний секретар, американські заміри і пляни не є ніякою тайною, бо Америка стоїть у постійному і безпосередньому контакті з різними державними діячами світу. При цьому він покликався на розмови з бельгійським і голляндським міністрами закордонних справ, як на приклад таких контактів. „Пробуємо видумати, пробуємо знайти нові розв'язки, бо цього вимагає ситуація, що від неї може не було поважнішої у всесвітній історії" — закінчив американський державний секретар.

СОВЄТИ НА ТРИ РОКИ СПІЗНЮЮТЬСЯ В ПРОДУКЦІЇ АТОМОВОЇ Й ВОДНЕВОЇ БОМБИ — ТВЕРДИТЬ ВИЛСОН

Вашинґтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив на пресовій конференції, що він не вірить у те, щоб Совєти вже тепер загрожували ЗДА своїми атомовими та водневими бомбами, — і твердив, що вони не можуть виграти війни з вільним світом ані тепер, ані пізніше. Вилсон згадав, що в місяці серпні російські комуністи повідомляли про перший вибух водневої бомби, але вони її не мають у такій формі і такому числі, щоб могли скидати під час війни. „Я гадаю, що Совєти на три або чотири роки відстали від нас в продукції атомової й водневої бомб", — заявив Вилсон. Далі секретар оборони сказав, що вірить у перевагу вільного світу над диктаторським, і що Совєти не є такі божевільні, щоб починати війну, яку вони напевно програють.

Одночасно в Вашинґтоні голова Цивільної Оборонної Адміністрації Вол Петерсон заявив представникам Жіночого Комітету Цивільної Оборони, що ЗДА виставлені на небезпеку від модерної зброї на випадок війни з совєтською Росією. Він сказав, що у війні Совєти будуть послуговуватися атомовою зброєю, керованими стрільнами із підводних човнів, бактеріями, саботажами, щоб ширити паніку між людьми та нищити фабрики і тварини, а можливо, навіть трійливими газами. Петерсон покликувався на заяву президента Айзенгавера, яку він склав на з'їзді ґубернаторів стейтів і в якій остерігав населення перед небезпекою атомової зброї.

Совєти стягатимуть прибутковий податок з американських кореспондентів

Москва. — Американських кореспондентів у Москві повідомлено, що вони мусять платити прибутковий податок від платні вищої за 600 рублів ($150). Леонід Ільїчов, представник совєтського міністерства закордонних справ для зв'язку з закордонною пресою, подав, як арґумент цього рішення, застосування Совєтами „відплати" у відношенні до американських журналістів, бо — мовляв — американська влада стягає прибутковий податок від совєтських журналістів в ЗДА. На запит американських журналістів, чи совєтський уряд не задумує в серії „відплатних" заходів, які зрівняли б американських журналістів в СССР з совєтськими журналістами в ЗДА, — скасувати цензуру і допустити повну свободу журналістичної діяльности — представник Совєтів відповів, що „нема потреби покищо" брати таке під увагу...

Ухвалено депортувати редактора „Русского Голосу"

Ню Йорк. — Згідно з повідомленням директора Служби Іміґрації і Натуралізації нюйоркського дистрикту, ухвалено депортувати 68-літнього редактора совєтофільського російського часопису в Ню Йорку, Бориса Скляра. Вирок про депортацію був виданий на підставі ствердження приналежности Б. Скляра до комуністичної організації. Б. Скляр був заарештований 21 вересня в його бюрі на 16-тій вулиці в Ню Йорку і відвезений на Елліс Айленд.

● **Перед делеґатами** Генеральної Асамблеї ОН висвітлювано фільм, що показує, як комуністи в Кореї фізичними й моральними тортурами змушували американських летунів до зізнань про те, що Об'єднані Нації вели в Кореї бактеріологічну війну. Цей фільм висвітлював американський представник до ОН Генрі Кебот Ладж.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ КОНЦЕРТУ БАНДУРИСТІВ В ШІКАҐО

Шікаґо, Ілл. — Після надзвичайно успішного концерту Капелі Українських Бандуристів під проводом Григорія Китастого й Володимира Божика в Дітройті минулої суботи, Капеля виступила з ще більшим успіхом в Шікаґо в неділю, 4 жовтня. Концерт відбувся у великій залі Шікаґо Сівік Опера Гавз, яка ледве вміщувала майже 4-тисячну публіку. Між приявними на концерті були численні американські гості не тільки з музичних, але й політичних кіл, між ними: сенатор Дірксен, конґресмен Мей С. Джордж, стейтові сенатори П. Міллер і В. Волш та інші. В програмі концерту був теж виступ українських танцюристів під проводом Миколи Осовського.

Гетьманич Данило в ЗДА

До Ню Йорку прибув потягом з Галіфаксу гетьманич інж. Данило Скоропадський. Приїзд до ЗДА і перебування тут інж. Скоропадського пов'язані з його службовими справами і не мають організаційно-політичного характеру. З огляду на пильні службові справи, гість з Англії не мав ще змоги зустрітися з місцевим громадянством.

Воррен в Білому Домі

Вашинґтон. — На запрошення президента, новоіменований головний суддя Найвищого Суду Е. Воррен з дружиною були гістьми в Білому Домі, де їх приймало подружжя Айзенгаверів. Гості й господарі вислухали концерт хору лондонської катедри св. Павла, що саме тепер відбуває подорож по ЗДА. Цей славний хор складається з п'ятдесят восьми чоловіків і хлопців. До Білого Дому запрошені були окрім родини президента також члени британської амбасади й духівники.

Збільшують державну заборгованість на $2,000,000,000

Вашинґтон. — Урядовці департаменту скарбу подали до відома, що вони змушені затягнути позичку в висоті від півтора до двох мільярдів долярів, і в той спосіб державна заборгованість, яка тепер становить 272,944,444,156 долярів, дійде до суми, дозволеної законом, тобто до 275,000,000,000 долярів. Уряд хотів піднести висоту дозволеної державної заборгованости до 290,000,000,000 долярів, але Конґрес на своїй попередній сесії відкинув цей проєкт. Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі заявив два тижні тому, що уряд не потребуватиме кредитів більше, ніж це дозволено законом, і старатиметься господарити так, щоб не переступити дозволеної законом висоти державних боргів.

ФБІ арештувало сімох червоних

Вашинґтон. — Федеральне Слідче Бюро, встановивши приналежність до підривних організацій, затримало сімох осіб, яким закидається намагання насильним шляхом повалити устрій країни. Затримані проживали в різних містах стейту Огайо, в Нюарку і в Ню Йорку. Разом з цими особами, число заарештованих урядовців комуністичної партії (почавши від 1948 року) зросло до 98. Затримано А. Кембела, Д. Катца, Ф. Цукер Катца, Е. Ґрінфілда, М. Доґера й ін.

Нормальні трицентові листи — летунською поштою

Вашинґтон. — У вівторок цього тижня розпочалося пересилання повітряним шляхом нормальних трицентових листів та нормальних двоцентових поштівок. Покищо летунським шляхом пересилатиметься пошта між Вашинґтоном і Шікаґо та Ню Йорком і Шікаґо. Обслуговування летунством інших міст буде впроваджене пізніше, якщо досвід з пересиланням листів між згаданими пунктами себе виправдає. Пересилка повітряним шляхом нормальних листів відбуватиметься при догідних умовинах і може бути сповільнена при недостачі місця чи перевантаженні літаків. Це не стосуватиметься до листів, оплачених шістьма центами, які матимуть у кожному випадку першенство. За першу добу нового способу пересилання 19 літаків перевезли 31,000 фунтів пошти між Вашинґтоном-Шікаґо і Ню Йорком-Шікаґо. Таким чином приспішено доставу пошти між цими містами до однієї доби.

В МІСТАХ... КАЗАХСТАНУ УКРАЇНЦІ СТАНОВЛЯТЬ БІЛЬШІСТЬ

Наявність великої кількости українського населення в Центральній Азії стверджує відомий кореспондент „Н. Й. Таймсу", Геррисон Е. Сейлисбері, в серії своїх репортажів з подорожі по підсовєтсько-азійських країнах. В останній кореспонденції з Ташкенту він твердить, що українці становлять більшість в багатьох містах Казахстану. Кореспондент дослівно пише: „Один з найбільш цікавих аспектів совєтської Центральної Азії має до діла з культурними й особистими відносинами між поодинокими етнічними групами, що там живуть. В кожній совєтській республіці загальною більшістю є громадяни даної республіки, отже в Узбекістані більше узбеків, ніж інших національностей. Але в більшості великих міст росіяни й українці дорівнюють або й перевищують місцеву національність, хоч в сільських районах місцева людність може становити 90 і 95 відсотків населення. Все ж таки існує найбільша сумішність. Наприклад, в Таджикістані узбецька меншість дорівнює російській меншості і газети друкуються в трьох мовах... В багатьох казахських містах українців є багато більше, — ніж казахів..." Кореспондент стверджує велику відпорність місцевого азійського населення на всі русифікаційні заходи, і хоч навчання російської мови там обов'язкове в школах, проте велика частина населення, головно по селах, тієї мови не розуміє й не визнає.

Новий проєкт розв'язки спірної справи Трієсту

Рим. — З італійських кол повідомляють, що в найближчих днях ЗДА, Англія і Франція виступлять офіційно з новим проєктом розв'язання проблеми Трієсту, при чому ініціяторкою цього проєкту має бути американська амбасадорка пані Клер Б. Люс. За цим проєктом, англійці й американці очистять зону „А", де тепер перебувають, і передадуть її італійцям, які дістануть в зоні „А" ті самі права, що їх мають юґослави в зоні „Б". Після того, обидві сторони, Італія і Юґославія, почнуть безпосередні переговори, щоб віддати Юґославії в порті Трієст вільну зону, а італійцям ті містечка, в яких є італійська більшість. Американські офіційні кола заперечили, наче б альянти вирішили поділити весь обшир Трієсту. Ця справа все ще не вийшла поза взаємні наради і обдумування різних способів злагоди.

Поліція охороняє французький парлямент

Париж. — Сильні кордони поліції оточили палац Бурбонів, в якому відкрилась надзвичайна сесія французького парляменту, скликана на домагання лівої частини послів, у зв'язку з генеральним страйком, що відбувався у Франції в серпні ц. р. На закиди соціялістів і комуністів, що президент парляменту, старенький політик Едвард Еріо, злегковажив заяви з вимогами негайного скликання сесії, цей останній ствердив, що багато таких посольських заяв були підписані партійними колеґами, які перебували тоді поза межами Франції, а тому ті заяви були неважні. Юрба робітників передала парляментові петицію і спокійно розійшлась. В місті також спокій. — Прем'єр Ляніель погодився відповідати на 17 зголошених інтерпеляцій в господарських справах. Міністер закордонних справ Бідо відповідатиме на клопітливі для уряду запити головно у справах Індокитаю, Марокко й оборонного пакту Европи — на закордонній комісії.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО БЕЗ ЧОЛОВІКІВ

Ця фотографія репродукована з „Радянської України" з 14-го вересня. Під нею був підпис: „Секретар парторганізації колгоспу ім. Хрущова с. Требухів, Броварського району, Київської області, С. Л. Велидченко, читає колгоспникам постанову Пленуму ЦККПРС (Центрального Комітету Комуністичної Партії Радянського Союзу — прим. наша)" Замітне, що між тими „колгоспниками", крім секретаря, що читає постанову та ще якогось одного політрука (в куті зліва) не видно ані одного чоловіка — самі колгоспниці, між якими видно теж малолітніх дівчат. Де поділись чоловіки? Одні при війську, інші на каторжних роботах, ще інші втікають з сіл до міст (гл. стаття: „З села — до міста, з міста на село" на стор. 2-гій).

В АМЕРИЦІ

● **Генеральний Постмастер** попередив про можливість підвишки поштових оплат за пересилання періодичних видань себто пересилок так. зв. „другої кляси". Підвишка оправдана потребою зменшити дефіцит, — який все ще існує, хоч новий уряд поробив заходи, знизивши цей дефіцит з 746 до 440 мільйонів долярів.

● **У Ню Йорку** побувала група визначних британських фахівців повітроплавства, серед яких знаходились конструктори турболітаків і ракет. Група складається з тринадцяти осіб. Британські гості від'їхали з Ню Йорку до Вашинґтону для нарад з представниками секретаріяту оборони та для зложення візити президентові.

● **Президент Айзенгавер** дав доручення призначити для населення Болівії харчеві продукти вартістю 5,000,000 долярів. Доручення президента спирається на законі з 1953 року, що передбачає можливість розподіляти надвишку харчів потребуючим країнам.

● **Конґресмен Волтер Джадд** подав до відома, що 1000 визначних американців підписали петицію до президента Айзенгавера, щоб він не погоджувався на допущення до ОН червоного Китаю.

В СВІТІ

● **Італійський прем'єр Пелля** одержав від парляменту затвердження веденої урядом закордонної політики в окремому голосуванні: 293 голосів було „за", і 200 „проти". Комуністи, ліві соціялісти і неофашисти голосували разом „проти". Решта партій піддержали уряд.

● **Американський амбасадор** Болен вернувся з ЗДА до Москви. Разом з ним приїхали його дружина і троє дітей, які були на феріях у Франції.

● **Д-р Гайнріх Шнайдер**, лідер забороненої французами в Саарі Німецької Партії, оголосив в німецьких газетах заяву, що порозуміння з Францією, що його підтримує канцлер Аденауер в ім'я „европеїзації" буде „противропейське", — бо насправді загострить німецько-французький антаґонізм.

● **Нова** Середньо-Африканська Федерація потребує білих людей. Прем'єр її тимчасового уряду, сер Юджінс, заявив, що уряд Федерації даватиме всі можливі полегші іміґрантам.

● **Двох англійських моряків** засудили в Девенпорті, в Англії, на кару по три роки в'язниці за дезерцію і зумисне пошкодження телефонічних проводів та моторів в найновішому великому англійському літаку „Іґл" (Орел), збудованому коштом 4 і пів мільйона долярів.

● **Італійські комуністи** плянують новий страйк „десь [illegible] у найближчому часі". Вони сподіваються спонукати до того страйку більше, як 6 мільйонів робітників, що вийшли 24 вересня на 24-годинний страйк.

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИПИНЕННЯ СТРАЙКУ

Приблизно 50,000 портових вантажників, що почали були минулого тижня страйк в східніх портах, паралізуючи майже весь портовий рух, вернулись назад до праці, бодай тимчасово, коли президент Айзенгавер скористав із закону Тефта-Гартлі і звернувся до компетентного в таких справах федерального суду з рекомендацією передбаченої цим законом судової заборони страйку. Страйк був викликаний Міжнародною Асоціяцією Портових Вантажників, яка, крім домагань більшої заробітної платні та інших поліпшень для робітників, має ще клопіт з Американською Федерацією Праці, що викинула її зі своїх рядів за засміченість її членства „підривними й злочинними елементами" і почала організувати власну профспілку вантажників.

Заборону страйку видав федеральний суддя Едвард Вейнфелд, відповідаючи на передану через Генерального Прокуратора рекомендацію президента Айзенгавера. Президент же діяв на рекомендацію створеної на підставі закону Тефта-Гартлі окремої Слідчої Комісії. Суддя видав заборону страйку до 15 жовтня, коли має відбутися судове переслухання в цій справі, але вже тепер можна припускати, що та заборона буде продовжена до повних 80 днів, які передбачає закон. Екзекутивний голова Асоціяції Вантажників, Патрик Конболі, якому передано судову заборону, заявив коротко, що із законом Тефта-Гартлі він може не погоджуватись, але це є закон країни, і тому Асоціяція підпорядковується йому та закликає своїх членів вернутися до праці.

Згідно із законом, судову заборону страйку можна видати тільки тоді, коли страйк загрожує „національному здоров'ю або безпеці", як теж загрожує цілій індустрії, або головній його частині. Слідча Комісія цю загрозу ствердила і на цій підставі президент домагався судової заборони страйку, але тепер це ще мусить ствердити федеральний суд. Від рішення федерального суду можна ще робити відклик до Апеляційного Суду і опісля ще до Найвищого Суду. Судова заборона не означає засуду страйку, як незаконного акту, а тільки припиняє його на 80 днів з рекомендацією, щоб працедавці й робітники в тому часі полагодили свій спір в тій свідомості, що він загрожує безпеці країни. Коли б до такого полагодження спору не прийшло впродовж передбачених законом 80 днів, тоді президент має право віддати справу Конгресові, що повинен рекомендувати дальшу акцію.

В цілій процедурі використання закону Тефта-Гартлі важливе те, що президент країни діє тут не в імені працедавців, як це передбачали попередні закони, але незалежно, як голова держави, що повинен дбати про її здоров'я і безпеку.

Останнє використання закону Тефта-Гартлі та судову заборону страйку портових вантажників прийнято, як це виходить з пресових коментарів, з помітною полегшею в усіх прошарках суспільства. Це тому, що акція уряду не подиктована жадними іншими мотивами, як тільки інтересами країни. Вона нікого не засуджує, вона не засуджує теж самого страйку, а тільки стверджує його загрозливість для країни та створює „період прохолоди" для працедавців і робітників, в якому вони повинні взяти під увагу загрозливість страйку для безпеки країни й поробити всі можливі заходи, щоб його оминути.

Страйк — це один із засобів робітництва в боротьбі за його права, і він визнаний за демократичне право. Можна б цілком певно навести багато прикладів на те, що справедливі страйки спричинились до поліпшення долі робітництва, а тим самим і до збільшення добробуту країни та до її прогресу. Але відомі теж факти, що це велике демократичне право робітництва намагались використовувати всілякі підривні елементи на шкоду країни й самого робітництва, або для власних амбіцій та егоїстичних цілей. Робітництво у власному інтересі повинно дбати про те, щоб страйки, якщо вони справді необхідні, були скеровані виключно для добра робітництва під кутом добра країни. „Період прохолодження", передбачений судовою забороною страйку на 80 днів, дає добру нагоду для перевірки доцільности страйку під кожним оглядом.

Законні права й обов'язки

У своїй промові на обіді Фундації Чотирьох Свобід в Ню Йорку недавній президент Гаррі С. Труман заторкнув, крім закордонних справ, теж і деякі внутрішні справи, звертаючи спеціяльну увагу на підтримку Адвокатського Товариства для проєктованого обмеження права президента укладати договори з закордонними країнами. Труман не згадав на ім'я, чий це проєкт, одначе відомо, що це стосується так званої „поправки Брікера", зголошеної як резолюції в Сенаті в місяці липні поточного року і підтриманої не тільки 44 республіканськими, але й 19 демократичними сенаторами. Цей біл, як поправка до конституції ЗДА ,вимагає апробати закордонних договорів не тільки кваліфікованою більшістю Конгресу, але й ухвалою більшости стейтів.

Поправка Брікера має на меті точно визначити право уряду в справі укладання чи затверджування міжнародніх договорів, бо Конституція дає в цій справі великі прерогативи Сенатові й президентові, постановляючи, що Сенат може двома третинами голосів ратифікувати договір на вимогу преидента, не рахуючися з тим, що договір може йти всупереч якомусь законові, федеральному або стейтовому. У конституції ЗДА є тільки одно застереження в цій справі, а саме: на випадок, коли б договір вирішував якусь справу, яка ще не вирішена законом якогось стейту або навіть Конгресом, — Конгрес має право ухвалити відповідний закон у такій справі. У практиці це значить, що президент спільно з Сенатом, можуть в закордонному договорі зобов'язати цілу країну, або якийсь стейт до чогось, що досі не було з'ясоване законом. Це значить теж, що президент при допомозі міжнародного договору може сам накинути країні новий закон, без попередньої ухвали Конгресу.

Очевидно, що це був би дуже рідкий випадок, бо на сторожі Конституції стоїть Найвищий Суд і до нього можна відкликатися від кожного законопроєкту, чи навіть міжнародного договору. Поправка сен. Брікера змагає до того, щоб виключити самоволю президента і таким чином забезпечити країну від можливого заведення диктатури в такі непевні часи, які переживає цілий світ, отже й Америка.

Проти поправки Брікера виступає уряд, на ділі державний департамент, кажучи, що ця поправка має на меті обмежити президента у виконуванні його прерогатив під заслоною оборони Конституції. Це потверджує теж колишній президент Труман, коли таврує Американське Адвокатське Товариство за його підтримку проєкту Брікера.

Коли становище Трумана може бути виправдане тим, що Труман за часів свого урядування пробував вирішувати деякі справи, які не були ясно здефінійовані Конституцією, то становище теперішньої адміністрації до поправки Брікера виглядає як нелогічне, коли взяти до уваги, що Джан Фостер Доллес, поки став державним секретарем, сам підтримував погляд, подібний до погляду Брікера, а тепер, особисто діткнений цим проєктом, він тому противиться.

Ще дивніше становище самого президента Айзенгавера, який — як це кількома наворотами виявляв відомий вашингтонський колумніст, Валтер Ліпман — добровільно зрікається прерогатив президента і часто не хоче вирішувати спірних справ, які опиняються в його бюрі. Він вижидає, коли сторони в спорі самі погодяться, або спір залишать. Ліпман твердить, що така поведінка президента не тільки шкодить йому самому, але приводить до замішання в цілій країні.

Як приклад, Ліпман наводить справу резигнації секретаря праці П. Диркіна, який мотивував цей крок тим, що президент не дотримав своїх передвиборчих запевнень про зміну деяких пунктів в робітничому законі Тефта-Гартлі. Ліпман твердить, що тут вина спадає на президента, бо він не обстоював заповіджених змін, коли проти них заявився секретар торгівлі Вікс. Отже Ліпман закидає президентові залишення обов'язку послуговуючись аргументом, що президент повинен був вирішити цей спір, як голова уряду, доручень якого має слухати підлеглий йому член кабінету.

Виконування влади — це дуже складна справа. Її не може наладнати навіть найточніший і наймудріший закон, якщо відповідальна людина сама не хоче чи не вміє застосувати закону. Це стосується як до урядовців, так і до приватних громадян, які не дуже дбають про те, щоб допильнувати виконання прав, все одно, чи ці права виявляються в писаних законах, чи тільки в правних засадах, переданих звичаєм і правним переконанням з роду в рід. Подібні обов'язки мають громадяни в громадському житті, і тому засада правовости в кожній справі зобов'язує увесь загал в кожному часі й становищі.

З села — до міста, з міста — на село

Десятиліттями нещадно вискували большевики населення Совєтського Союзу для розбудови важкої промисловости, як казали вони, — індустріялізації країни. Многомільярдові державні внутрішні позики, масовий згін сільської людности на працю в новозбудованих фабриках та заводах, колосальна пропаґанда — все йшло на цілі індустріялізації.

На живому організмі України — країни переважно хліборобської — цей большевицький експеримент позначився найбільш дошкульно. Разом з рівночасно запроваджуваною колективізацією сільського господарства, індустріялізація країни збурила до основ століттями витворений господарський уклад і доценту зруйнувала економічний добробут населення.

Колись казав визначний теоретик соціялізму, „ренеґат", як його називають московські „правовірні комуністи", Карло Кавтський: „Що вони (большевики) розбудують у себе важку промисловість — я вірю. Але я не вірю, що вони зможуть опанувати її..." — Бо важка промисловість, казав він, лише тоді може нормально функціонувати й розвиватися, коли постає внаслідок нормального розвитку країни, як це було в Англії, Німеччині чи в Америці.

Зрештою, слова старого соціялістичного теоретика виявились пророчими. А потвердженням цього була остання війна, в якій розбудовувана десятиліттями совєтська „техніка" з гуркотом провалилась, бо большевики не вміли її використати. На останній сесії Верховного Совєту Маленков ствердив, що важка промисловість явно недописує. Як виходить з оголошених ним цифр, важка промисловість СССР в 2-6 разів відстає від ЗДА в усіх найважливіших галузях — у продукції сталі, нафти, електроенергії і вугілля.

Та як би там не було, совєтське божище індустріялізації, цей новочасний комуністичний молох, поглинуло мільйони жертв і запанувало у країні. Все служить лише цьому божищу і все працює в його ім'я.

Скандальною доповіддю на пленумі Центрального Комітету компартії, що відбувся в середніх днях вересня (точної дати в пресі не подано), її перший секретар Микита Хрущов підніс краєчок завіси над другою стороною життя Совєтського Союзу. Як виходить з його довжелезної доповіді, в СССР, крім важкої промисловости, існує ще й сільське господарство, і це господарство до такої міри занепало, що факт його крайнього занепаду вже годі приховувати не лише від власного населення, але й від цілого світу. Аж тепер в Кремлі прийшли до висновку, що десятки тисяч танків, гармат і літаків, що їх продукує рік-у-рік для „світової революції" важка промисловість — не заступлять зголоднілому населенню хліба і масла; що доведеному до розпачі населенню може кінець-кінцем урватися терпець, і тоді не допоможуть приборкати його ніякі атомові бомби.

Похмуру дійсність села змалював у своїй доповіді комуністичний головач в повному розрізі, давши широку аналізу всього комплексу колгоспного, радгоспного і МТС-івського господарства. Досить того, що компартія устами свого першого секретаря з трибуни пленуму визнала, що після 35 років існування совєтської влади „рівень виробництва сільсько-господарських продуктів не задовольняє потреб населення у продуктах харчування, а легку й харчову промисловість — у сировині". Микита Хрущов прилюдно заявив, що „величезні можливості соціялістичного сільського господарства використовуються погано", а „врожаї зернових продовжують залишатися низькими" (!).

Де ж ті хвалені переваги соціялістичного господарювання супроти „нужденного приватно-власницького"? До чого ж всі ті мільйони жертв в ім'я колективізації? Що після цього на своє оправдання видумає Кремль?

Визнаючи з кремлівської трибуни неспроможність „соціялістичного сектора", Хрущов кладе основну вагу для піднесення добробуту сільського населення на розвиток продукції так званих присадибних ділянок — мізерних клаптиків землі, що їх совєтська влада ще залишила селянству для власного прожитку. Коротко кажучи, цим він визнав, що колгосп не може створити селянинові навіть примітивного добробуту.

В обличчі явного краху колгоспної системи Микита Хрущов заявляє: „Особливо неблагополучно (!) стоїть справа з розвитком тваринництва... за останні роки поголів'я худоби зростає вкрай повільно, а поголів'я корів у країні до цього часу не досягло (!) довоєнного рівня. Далі він признається, що „кормова база в колгоспах розвинена слабо", картоплі і городини вирощується замало, „худоба розміщена в примітивних, невпорядкованих приміщеннях".

Щоб оправдати нежиттєвість большевицької колгоспної системи, Хрущов пояснює жалюгідний її стан тим, що „у багатьох колгоспах порушений був найважливіший принцип артільної форми колгоспного господарювання — правильне поєднання громадського й особистого при підпорядкуванні особистих інтересів громадським". Хрущов, може, уперше в житті промовив бодай відносну правду, якщо в цій його заяві замість слова „громадського" підставити „совєтського", чи то пак „московсько-большевицького".

Переходячи до МТС (машиново-тракторних станцій), Микита Хрущов признається, що в системі цих закладів „зовсім незадовільне використання техніки... в значній частині МТС все ще низький виробіток на тракторах, комбайнах, великі перестої машин".

Жалюгідний образ керівництва МТС розкриває Хрущов, заявляючи, що „більшість керівних кадрів МТС не має інженерно-технічної і аґрономічної підготовки". Ось промовисті цифри, які показують, в чиї руки дісталася випродукована важкою промисловістю „техніка": З 350 тисяч усіх спеціялістів з високою і середньою освітою, зайнятих у системі сільсько-господарських органів, в колгоспах працює лише 18,5 тисячі і в МТС — 50 тисяч. З 94 тисяч голів колгоспів мають високу освіту лише 2,4 тисячі і середню освіту — 14,2 тисячі. Переважна більшість директорів МТС, що орудують тою „високою совєтською технікою" не має високої освіти.

Внаслідок розвалу колгоспів і матеріяльної незабезпечености не лише рядових колгоспників, але й колгоспних фахівців та інженерно-технічного персоналу колгоспів, радгоспів і МТС, від якогось часу почалася масова втеча людей з села до міста. Ця втеча, як заявляє Хрущов, набирає просто таки загрозливих розмірів. Колись совєтська влада, розбудовуючи важку промисловість сприяла й заохочувала переходові робітників і технічної інтеліґенції з села до міста. Тепер в Кремлі б'ють на сполох: Село безлюдніє! Колгоспи і радгоспи залишаються без кадрів!

Про масовість втечі людей з сільських місцевостей свідчать факти з окремих колгоспів, у яких майже не залишилось чоловіків. Усю найтяжчу роботу виконують в них (див. фото на 1-ій сторінці) жінки і дівчата, включно з дітьми. Щоб якось стимулювати колгоспницьку працю, недавно видано декрет про підвищення цін на сільсько-господарську продукцію. Та навряд чи це допоможе розв'язати здорову ініціятиву і особисту заінтересованість колгоспників.

Щоб зрозуміти стан занепаду сучасного сільського господарства в Совєтському Союзі треба додати до масової втечі сільської інтеліґенції і селянства, кажучи м'якими словами Хрущова „не скрізь добре організовану працю колгоспників, ще немало фактів несвідомого, недбалого ставлення до громадського добра". Попросту кажучи: одні тікають від злиднів, шукаючи в місті кращих можливостей існування, інші ведуть пасивний спротив рабській колгоспній системі, ненавидячи її з цілої душі і працюючи абияк.

Черговими заходами московської окупаційної влади в Україні буде масовий згін української сільської інтеліґенції і селянства, що втекли від „щасливого життя" в колгоспах — назад на село. Вже широко трубить про це совєтська преса. Сотні тисяч людей, що сяк-так влаштувалися в місті, „добровільним порядком" усунуть з роботи по фабриках та установах і вишлють „ліквідувати прорив у сільсько-господарському секторі".

В. С-ко

А. Курдидик

Ювілей всеканадійської виставки і українці

Цьогорічна Всеканадійська Виставка, що відбувалася в Торонті в днях від 28 серпня до 12 вересня 1953 р., проходила під знаком 75-літнього ювілею цієї ґрандіозної імпрези. У зв'язку з тим вся програма виставки була подумана більш імпозантно, як кожного року, а приїзд маршала Монтґомері і його промова в перший день виставки, який зв'язано з військовою та ветеранською парадою в межах і на площі виставки, надала їй імперіяльного британського характеру. Додаймо ще і прегарну погоду, що тривала весь час виставки, та ряд спеціяльних імпрез на її площі і вздовж її побережжя — і нас не здивує, що виставка мала поверх три мільйони відвідувачів та побила цією цифрою всі дотеперішні з того погляду рекорди.

Таку нагоду годі було оминути, і українська організована громада в ювілейній виставці взяла участь. У великому 200-сторінковому каталозі-програмі виставки, який я переглянув сторінка за сторінкою, знайшов я своїх земляків у чотирьох місцях, не згадуючи вже про те, що у великих музично-вокальних змаганнях, які відбулися в рямках окремого „Дня Музики" в час і на площі виставки, виступив цілий ряд наших співаків, скрипалів, піяністів, прізвища яких є теж у програмці та відомі всій торонтонській українській громаді.

Перш за все в ході виставки відбувалася імпреза „Новоканадійці вітають 75-у виставку", яка виглядала так, що кожного дня на спортовому майдані виставки виступали із своїми продукціями представники двох націй — і українці виступали в першому дні після відкриття, точніше — в ту саму суботу, коли говорив маршал Монтґомері та проходила військова парада і коли велетенська 350-акрова площа виставки була забита народом. Того дня на згаданому спортовому майдані виступив мішаний хор Українського Національного Об'єднання під орудою проф. Галини Голинської та відомий в Торонті жіночий хор „Арфа" під дир. проф. Коріня. Виступати мав ще й мужеський хор СУМ'у під дир. З. Гнопка, що прибув навіть на площу, але з технічних причин не зміг цього зробити, на велику шкоду нашій пісні. Обидва хори мали повний успіх і повно оплесків та робили велике враження своїми національними строями, дисципліною, і виконанням точок, що їх заповідав окремий конферансьє.

Тиждень пізніше, в рямцях „Дня музики", українці виступали вдруге, тепер уже хорами та відомою танковою групою УНО з Гемілтону під кер. Галі Хам, незвичайна техніка та темпо якої імпонують канадійській і американській публіці. З хорів взяли участь згадуваний вже мішаний хор УНО під дир. проф. Галини Голинської та мішаний хор Народного Дому під дир. Петра Юндака. Всі три українські гурти виступали аж тричі: двічі кожний на менших естрадах і окремо в т. зв. бенд-шелю, репрезентативній концертовій сцені виставки, що має вигляд черепашини, біля якої в час вистави збіралася завжди кількатисячна маса слухачів. Виступи українських хорів були наскрізь вдатні й викликали після кожної точки гучні оплески, але найбурхливіші з них припали хорові УНО, на тлі якого танкова група з Гемілтону виконала свої продукції.

Того ж дня, коли успіхи збирали українські пісні і танки, українці здобули ще один успіх: у змаганнях солістів, до яких ставало кількасот осіб, серед них кільканадцять моїх земляків, в групі тенорів перше місце здобув відомий у Торонті оперовий тенор Петро Черняк. З 22-ох змагунів тієї групи 17 відпало вже після першої проби, а з 5 останніх Петро Черняк здобув перше місце. Того ж дня його світлина була в торонтонській пресі.

Не позаду держалося і наше жіноцтво на виставці у відділі для жінок, що охоплював кілька павільйонів, мав великі імпрези й покази та цікавив тисячі пань. Дня 5-го вересня в т. зв. Кухонному Театрі презентовано серед меню 14 канадійських етнографічних груп теж українське, в окремій „Школі Кухні" того ж дня проведено показову лекцію варення українських страв, якою цікавилася маса жінок різного віку та різних національностей. Про ці дві імпрези була згадка в каталозі виставки.

Отже нагоду використано. Напевно можна було це зробити краще і доцільніше, але, на жаль, виступи українців у виставці арфижує сама дирекція тієї всеканадійської імпрези, а українські кола мало поцікавилися тим, щоб такі речі робилися пляново і зорганізовано, з відповідною підготовою.

Микола Андрусяк

НАШІ КОРОЛІ

(До 700-ліття коронації Данила Романовича)

(2)

Ніякої королівської гідности папа не надавав тоді Ярополкові, тільки признавав королівську достойність його батькові Із'яславові. Ярополк-Петро ніколи не засів у Києві, щоб бути „руським королем", був тільки удільним князем, спершу турівським, згодом володимирським; щоправда, в останньому році свого володіння Із'яслав тримав свого сина собі для помочі у Вишгороді коло Києва. Але після смерти Із'яслава став великим київським князем Всеволод, що обмежив володіння Ярополка в Західній Україні викроєнням дорогобузького князівства для Давида Ігоревича та перемиського, звенигородського і теребовельського князівств для Рюрика, Володаря і Василька Ростиславичів. Коли Ярополк пішов з Володимира походом на Звенигород, убив його якийсь „Нерадець проклятий" в 1087 р. В т. зв. трірський псалтирі маємо молитви Ярополкової матері, охрещенням польської княжни Гертруди, за її вбитого сина. Серед малюнків у цій рукописній псалтирі є на одному зображення, як Христос коронує Ярополка. Коструба уважає це за доказ коронації Ярополка папою на короля; я вважаю, що це Христос за молитвами Гертруди вінчає Ярополка-Петра короною мученика.

З „Життя св. Маріяна, ігумена регенсбурзького", довідуємося, що за допомогою на будову монастиря св. Якова і Гертруди в Реґенсбурзі вибрався чернець Маврикій до „руського короля" до Києва. Там його король і знатні бояри ласкаво прийняли й обдарували дорогими футрами вартости біля сотні марок. Подорож Маврикія до Києва відбулася в 1119-25 рр. і цим „руським королем" був Володимир Мономах.

30 гривен срібла для манастиря бенедиктинів під покровом св. Петра в Ерфурті жертвував Роман „король русинів", якого наш галицько-волинський Літопис називає „самодержцем і царем усієї Руси". Після його смерти, „опікуючись" його малолітніми синами, угорський король Андрій II (1205-1235), почав титулувати себе „королем Галичини і Володимирії", отже тим самим уважав цей король Галицько-Волинську державу за суверенне королівство.

У статті „Західня Україна і Рим у XIII ст." („Записки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові", том CXXIII-CXXIV, 1917) натякає Микола Чубатий на папські листи до „руських королів", яких він усіх добачає в особі галицького князя Данила. При згадці про лист папи Григорія IX до „світлого короля Руси" (с. 28) в 1231 р., Чубатий завважує, що цим „королем" міг бути Данило, як наймогутніший з тогочасних українських князів (с. 29). Данило в початках 30-их рр. XIII ст. боровся із змінним щастям з окупантами Галичини мадярами, яких спомагали й деякі галицькі бояри з Судиславом на чолі, зокрема воював з цими непокірними йому галицькими боярами та з своїм стриїним братом белзьким князем Олександром Всеволодовичем. Спомагав Данила тогочасний великий київський князь Володимир IV Рюрикович (1223-34), молодший син Романового тестя Рюрика Ростиславича. До нього без сумніву був спрямований лист папи, якому йшло про приєднання київської митрополії до унії з Римом. Інший лист папи до „Івана, світлого короля Руси", слід прийняти: до Із'яслава IV, сина замученого татарами над Калкою Мстислава III Романовича, що в наступному році вернувся вдруге до Києва.

Та вигляди на церковне поєднання України з Римом щастали щойно після першого татарського наїзду на Україну в 1240 р. Прихилився до цієї справи великий київський князь Михайло Всеволодович з чернігівських Ольговичів, посвоячений з угорським королем Белею IV; одружений з угорською королівною його син Ростислав впродовж 10 років (1235-45) старався при помочі мадярів і поляків загарбати від Данила Галичину для себе. І ось на собор католицької церкви в Ліоні в 1245 р. вислав Михайло київського митрополита Петра Акеровича; церковною унією з Римом думав Михайло знайти союз у Західній Европі проти татар. Татарський хан мабуть довідався про ці його заміри (чи не завдяки суздальському князеві Ярославові Всеволодовичеві, що з ласки хана Батия став київським князем у 1246 р.), бо хан зажадав від Михайла в Сараю, щоб він, на знак очищення від лихих думок, пройшов поміж два вогні та поклонився опікунчим духам ханського роду. Він цього не вчинив і його замучили татари; подібно, як замученого над Калкою Мстислава III, православна Церква признала і його, як мученика за Христову віру, святим. Коли папа Інокентій IV писав у своїй грамоті з 3 травня 1246 р., виставленій внаслідок заяви митрополита Петра на ліонському соборі до „руського короля": „Тому рішились ми тобою і твоїм королівством, як новонабутим, опікуватися з особливою ласкою і прихильністю, радо прихиляємось до твоїх обіцянок і прохань", та бере „руського короля і його державу під опіку св. Петра", та на якого то „руського короля" двір висилав папа двох домініканів, — цей „руський король" уже загинув. Чубатий (с. 43), а за ним Микола Голубець („Велика історія України", с. 254) хибно уважають, що цим „руським королем" був Данило.

Переговори між Данилом і Васильком Романовичами та Римом почалися щойно від часу переїзду через Україну папського леґата Пляно Карпіні до татар у 1246-47 рр. З повертаючим до Риму леґатом вислав Данило своїх послів, про яких, як послів „Данила, короля Руси", згадує папа в листі з 13 вересня 1247 р. Але 27 серпня 1247 р. папа адресував свій лист до світлого „короля Руси" Данила. Чубатий (с. 50) думає, що папа вже від початку переговорів мав коронацію Данила в проєкті, бо у всіх листах титулував Данила „рекс", а не „дукс". Я вважаю, що папська титуляція виходила з призвання Данила суверенним володарем так, як і вище згадані великі київські князі були називані в папських грамотах королями. А навіть грамота, якою прийняв папа під свою опіку родину Данила, була адресована до „королів": Данила руського (Руси) і Василька володимирського (Володимирії), його брата. Буллею з 14 травня 1253 р. взивав папа християн Польщі, Чехії, Моравії, Сербії (лужицької) і Помор'я до походу проти татар на поміч „нашому синові, світлому королеві Руси" — Данилові. Та на зазив цієї папської булли ніхто не спішив коронованому папським леґатом Опізоном у грудні 1253 р. в Дорогичині королеві Данилові.

Та на заклик папи ніхто з католицьких володарів не спішився до походу проти татар. Тим то Данило не спішився з проголошуванням церковної унії церкви в його державі з римським престолом. Не міг він того вчинити й тому, що єпископи Галицько-Волинської держави признавали над собою київського митрополита, а тому що Київ віддав татарський хан стосму першому чолобитникові суз-

(Закінчення на стор. 4-тій).

ПІСЛЯ СМЕРТИ Д-РА ВАССІЯНА

Коротка телеграма: „Вассіян відійшов. Похорон 6-го жовтня в Шікаґо".

Горло стискається, губиться віддих. Вассіян відійшов...

∴

Напівсонна, напівмаячлива ніч, а вранці молитва за душу бл. п. Юліяна. Твоя воля, Господи! Як і Твоя воля була дати Йому душу, іншу від мільйонів. Велику душу і велику мисль. Мисль, що вміла бачити й розуміти незбагненність дії Твоїх і вміла розкривати закони цих дій... Щоб про Тебе і Сина Твого дати чергове в історії свідоцтво людям, щоб у книзі умом філософа осмислити велику тайну людського буття і Божої керми у ньому. Щоб у книзі про Сина Твого Христа і науку Його дати утвердження Великої й Одвічної Істини, що її в наш трагічний і убогий час людство не тільки забути, знехтувати й заперечити хоче але й на прю з нею ставати намагається...

Велику душу і велику мисль дав Господь цій людині, що в наш трагічний і убогий час не мала — не знайшла місця для себе. Людині, що її нездатна була прийняти наша розгублена доба, а й близьке оточення не вміло бути навіть серйозним слухачем, людині, що й одного учня не мала — бо такий час, — щоб зберіг, як колись учні Сократа, Його мову, що була химовільною мовою філософічних афоризмів. Людині, що її філософічна творчість, незвичайної глибини і незвичайної блискучої форми й стилю, так і не появилася бодай у невеликій своїй частині друком, бо" в малий і дрібний наш час якщо тільки для малих і дрібних речей... А втім, і сам філософ наш знав і одверто говорив близьким: мої писання не для сьогоднішніх же людей — може для кількох одиниць тільки...

Його нечисленні друковані в журналах статті-трактати і справді не мали масового читача. А рукописи — рукописи може тепер стануть предметом уваги наукового світу, щоб в особі їх автора віднайти й збагнути не тільки великий незвичайного формату інтелект, але — зважуємося твердити — одного з найвидатніших філософів України. А кола церковної єрархії й науки в особі автора віднайдуть і збагнуть нового християнського мислителя.

Доцент філософії Празького університету — шлях до наукової кар'єри відкритий. Але Він не був для кар'єри. „Бути професором університету?, О, так, приятелю, але для цього немає передумови: немає українського державного університету в Українській Державі".

Шовінізм? Загумінковість? Ні! Великі шляхи світової філософії і шляхи Европи показували Йому, з це більшою силою єдиний шлях: шлях до рідної землі і рідного світу, його віталівної сили й велич.

І зовсім не припадок, що бл. п. д-р Юліян Вассіян свою філософічне мислення зв'язав з українським націоналізмом, та й не припадок, що глибинність і струнка філософічна побудова ідеологічних резолюцій І-го Націоналістичного Конґресу у Відні 1929 р. належать саме Йому. Він — син української землі і українського світу, закони яких Він збагнув і на цих законах потвердив власною жертвою: польською чотирирічною тюрмою, а відтак — німецьким концентраційним табором. Польський суд визнав себе некомпетентним розбирати філософічні писання-думки підсудного, признався, що їх не всилі розуміти, що для цього треба спеціялістів-філософів, але проте цій польській державній установі „справедливости" належить історична „честь" засуду великого філософа сучасности — засуду за вірність законам рідної землі, рідної крови і рідного духа. А нація, що видала Фіхте, Канта, Ляйбніца і т. д., посадила українського філософа за дротяні засіки під цівки кулеметів... Але найтрагічніше не в тому: найтрагічніше в тому, що власний український світ і досі не сприйняв — не збагнув великих мислей свого власного мислителя. Дозволив легковажно творам Його великого духа пролежати і досі — аж до смерти — в рукописах. І дозволив — чи може такий уже присуд нашої несамовитої доби? — відійти передчасно великій людині, інтелектові світового формату — не як університетському професорові філософії, що Його виклади — Його слово правило б за об'явлення в нашому розгубленому і дрібному світі і показувало б шляхи дальшого буття людства, а дозволив відійти як чорноробові, як помичачеві - „клінерові"! Несамовитий трагізм нашої нації і всього сучасного людства!

Чи ж не була гідніша старовина, що казала філософові випити келіх отруї — цикути?

∴

Стискається серце, холоне думка... Втрата, що її ми щойно тепер може збагнемо і може щойно тепер спитаємо самі себе, чому дозволяємо так легковажно затрачуватись найбільшим постатям нашим і їхнім творам, чому трагічне коло великих і незаступних втрат — Олени Теліги, Олександра Ольжича, Юрія Липи, Юрія Клена, Леоніда Мосендза — постійно зростає в великій мірі з браку нашого піклування — турботи про долю носіїв духа нашої нації і їхніх великих творів.

Клонити голову в пошані, але не при катафальках щойно, не при смерті і по смерті.

Щастям у нещасті є те, що творчість — велика творчість нашого філософа-мислителя збережена і поява друком у найближчому часі — буде бодай частинним надолуженням нашого гріха байдужости до життя й долі наших великих.

∴

...Вассіян відійшов. Д-р Юліян Вассіян відійшов від нас назавжди. Великий дух, велика мисль, що нею Боже Провидіння обдаровує тільки вибранців. Не одиниці: рядки телеграми невмолимо незмінні... Твоя воля, Господи, і незбагненні шляхи Твої мудрости.

Б. Гошовський.

„СТУДЕНТСЬКІ ДНІ" В КЛІВЛЕНДІ

Впорядкування студентських справ на терені ЗДА належить до великих громадських осягів української спільноти. Переглядаючи сторінки української преси в Америці, часто зустрічаємо відрадні вістки з студентського життя. Відбутий в днях 22 і 23 серпня в Парижі XVII Конґрес Центрального Союзу Українського Студентства інформує українське громадянство про поважний вклад пророблевої праці — тієї найстаршої української громадської установи на еміґрації та одночасно зобов'язує українське студентство ще більше поширити студійну громадську роботу в поодиноких скупченнях української еміґрації на чужині.

Для з'ясування рямок праці українського студентства не зашкодить поділитися вже набутою публічно таємницею — найповажнішим недоліком зорганізованого студентського життя. Вичуваємо певну неоправдану диспропорцію між проведеною працею студентських центральних та крайових установ і працею окремих студентських клітин в терені. Немає найменшого сумніву — праця студентства на місцях, в окремих високошкільних осередках не завжди поставлена на належному рівні й, мабуть, не завжди додержує кроку поважним осягам студентської Централі. Праця студентських товариств на місцях ще покищо перебуває в ембріональній стадії. Окремі вийнятки потверджують правило.

Тому з правдивою радістю треба привітати відважний почин Української Студентської Громади в Клівленді. 30 серпня ц. р., місцеве радіо в рямках української години поінформувало українське громадянство про проєкт переведення „Студентських Днів" у Клівленді. З почину УСГ в дні 3 вересня ц. р., відбулися ширші сходини з участю старшого громадянства, щоб спільно опрацювати форми тієї небуденної на нашому терені імпрези. Треба з признанням підкреслити, що українське громадянство Клівленду живо цікавиться студентськими справами, реаґує на його недоліки й кожночасно готове прийти йому з допомогою. Із слів предсідника ширших сходин д-ра О. Наклoвича довідуємося, що до участи запрошено не тільки старше громадянство Клівленду, але й членство таких заінтересованих організацій, як Академічна Громада „Зарево" й Американсько-Українське Студентське Товариство ім. А. Коцка. Присутні (б. 60 осіб) вислухали дві інформаційні доповіді: д-ра Б. Томкова „ЦЕСУС і позиції українського студентства" й д-ра Б. Винара „Студентські Дні в Клівленді". Продискутовано й прийнято форми „Студентських Днів" та створено відповідне громадське тіло для контролі й координування намічених роботи.

Що є змістом „Студентських Днів" у Клівленді? За словами доповідачів, завданням тієї студентської імпрези є спопуляризувати студентські інтереси в якнайширших кругах українського громадянства, перевести певну допомогову акцію на студентські цілі та відсвяткувати окремою імпрезою 30-ліття праці нашої студентської централі.

В рямцях „Студентських Днів" запроєктовано перевести такі імпрези:

I. Дні студентської проблематики. В програму тієї студійної частини входитимуть 4 топові громадських і студентських діячів на тему: „Позиції українського студентства на чужині". Запроєктовано узгляднити станові студентські інтереси, з'ясувати громадську працю студентських товариств в минулому й сучасну та висвітлити ідейні позиції сучасного студентства в нових обставинах.

II. Відсвяткування окремою імпрезою в дні 11-го жовтня 30-ти років діяльности Центрального Союзу Українського Студентства з відповідною діловою й мистецькою програмою.

III. Відкриття виставки української студентської преси в приміщеннях Українського Народного Дому, з метою з'ясувати громадський дорібок студентства на протязі його найновішої історії.

IV. Перевести ударну збіркову акцію серед якнайширших кругів українського громадянства з метою фінансово допомогти в праці КОДУС-ові й студентським центральним установам. Для тієї ж цілі заходами УСГ в дні 10 жовтня ц. р. відбудуться „Студентські Осінні Вечерниці" з відповідною програмою.

„Студентські Дні" триватимуть від 10 вересня до 10 жовтня ц. р. На ширших сходинах українського студентства й старшого громадянства створено Громадський Патронат Студентських Днів. В склад Патронату ввійшли відомі громадяни Клівленду в особах: голова — проф. В. Радзикевич, члени — дир. Л. Бачинський, адв. І. Білинський, д-р І. Гурко, проф. М. Ждан, мец. О. Малицький, інж. М. Тарасюк, д-р Б. Томків, інж. І. Фур і проф. Ю. Яремкевич. Діловий Комітет очолюють: О. Врублевський — голова УГС (організаційна частина), Ю. Олійник — містоголова УСГ (мистецька частина) і П. Бурда — секретар УСГ (фінансові справи).

Приємно повідомити українське громадянство, що заходами референтури міжнародних зв'язків УСГ до участи в мистецькій частині запрошено студентів американців. Це вперше в Клівленді на студентській імпрезі виступлять студенти чужинці, щоб своєю участю засвідчити приязнь і пошану до праці українського студентства на еміґрації. Сподіваємось, що „Студентські Дні" змобілізують увагу українського громадянства на студентські справи та діловою співпрацею всіх заінтересованих громадських і студентських установ спричиняться до скріплення студентських позицій в одному з більших осередків скупчення української еміґрації, що ним є Клівленд.

Б. Дан.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Організаційні збори Відділів УНС.

Збільшим ряди членів Українського Народного Союзу! Під таким гаслом відбулись організаційні збори всіх відділів Українського Народного Союзу міста Клівленду і околиці, в Народному Домі при В. 14 вул., при участи великого числа урядників Відділів і гостей, 19 вересня 1953 р.

Ці збори були скликані за ініціятивою п. Дмитра Шмагали, гол. радного УНСоюзу. Відкриваючи збори п. Шмагала представив присутним п. Григорія Германа, гол. секретаря УНС, паню Геновефу Жеребняк, заст. голови У. Н. С., і п. Вілецького, організатора УНС, що їх присутні щиро привітали.

П. Г. Герман з задоволенням признав, що в Клівленді є помітний зріст членів УНС, а це у великій мірі завдяки праці й активности урядників Відділів. Та в намаганні збільшити ряди членів УНС в цім році до 75,000 треба посилити працю. Це власне було головною темою зборів. П. Герман пригадав, що є ще багато наших людей, які не є членами ані УНС, ані не охоплені іншими організаціями. Коли наших людей в ЗДА є 1 мільйон, то число членів УНС (тепер 68,000) є тільки малою горсткою, а тисячі інших ще досі не зорганізовані. Ознакою росту організації є її розвиток, поступ, а це можливе тоді, коли число членів буде збільшуватись.

Треба зазначити, заявив п. Герман, що багато членів щороку Союз тратить, бо старші вмирають, деякі відходять з виплаченими полісами, а значне число є суспендованих. Отже доконче треба заповнити опорожнілі місця новими членами, щоб запевнити організації дальший прогрес.

В підході до акції приєднування членів слід керуватись християнськими засадами. Треба похвалити працю Відділів, їх урядників, особливо ж секретарів, до яких п. Герман апелював, щоб вони старались придбати якнайбільше членів ще в цьому році.

Пані Г. Жеребняк заявила, що хоч УНС має тверду матеріяльну базу, проте треба вжити усіх заходів, щоб Союз розростався і сильнішав. Давній замір УНС набути захист для старців членів УНС здійснився придбанням „Союзівки", яка є така гарна і мила, що хто там був хоч один раз, той вивіз відтіль якнайкращі враження. Радіть, щоб їхати туди і висилати дітей, де не тільки можна відпочити, але і гарно розжитись, а навіть багато дечого навчитись. Щоб „Союзівку" ще більше розбудувати, п. Жеребняк закликала всіх членів УНС складати свої фонди, бо досі зложено на ту ціль незначну суму 8,000 долярів на 68.000 членів.

Дальше слово забрав п. Білецький, організатор УНС. Він заявив м. ін., що слід звернути увагу на тут роджених і новоприбулих, яких багато ще не обняті ніякими нашими організаціями. Дальше взивав до більшої участи членів на зборах та співпраці новоприбулих із старою іміграцією, яка своєю щирою працею і жертвенністю створила ті здобутки, що їх сьогодні має.

Полишаючи велику працю УНС в несенні матеріяльної і моральної допомоги не тільки своїм членам, але й іншим культурно-освітнім і політичним організаціям, УНС має головною метою об'єднати всі творчі сили до праці і допомоги рідному народові визискати вільну незалежну Українську Державу. Тому бути членом УНС не повинно бути важким обов'язком, а честю для кожного українця і кожної українки. Кожний свідомий українець і українка повинні пам'ятати, що вступивши в члени УНС, вони є не тільки забезпечені асекураційно, але водночас багато причиняються до несення допомоги своєму поневоленому народові. А хто ж може бути байдужий до долі Батьківщини? Особливо в теперішніх часах, коли нам треба найбільше стежити, працювати і помагати щоб наша визвольна акція увінчалась в скорій майбутності добрим успіхом.

Велику працю можемо виконати у великій зорганізованій спільноті. А такою найбільшою організацією тут в ЗДА є Український Народний Союз.

Я. Кравчук, ф. секр. Відд. 364.

Клівленд, у вересні 1953.

Філаделфія, Па.

З праці Філії УККА.

На засіданні Управи Філії УККА, що відбулося в дні 29 вересня ц. р. обширно обговорено преважну справу зорганізованої опіки і допомоги Філії УККА Школі Українознавства, як теж Мистецькій Школі, що діє під проводом проф. Петра Меґика вже другий рік в домі ЗУАДК-у.

Для скоординування праці на відтинку культурно-освітньому доручено екзекутиві Філії УККА в найближчому часі відбути спільні конференції з управами обох шкіл і Учительською Громадою для устійнення форм цієї потрібної допомоги та рішено вкінці оформити при Філії вже постійну Культурно-Освітню Комісію, зложену із представників повищих установ. Дальше передискутовано справу підготовки концерту Українських Бандуристів під мистецьким проводом Григорія Китастого і Володимира Божика, що відбудеться у Филаделфії 28-го жовтня 1953 р. з приводу 30-літнього існування Капелі. Спонзором концерту є Інтернаціональний Інститут, а саму підготовку проводить спеціяльний комітет, зложений з американців та представників різних національностей під проводом голови д-ра Володимира Галана.

Підготовкою концерту з українського боку займається імпрезова комісія Філії УККА на чолі з проф. Романом Савицьким. Заінтересовання концертом велике, тому сподіваємося, що на самім концерті наше громадянство заповнить залю Музичної Академії корнер Брод енд Локост Стс., щоби привітати нашу славну Капелю Бандуристів з приводу ювілею та належати українською піснею у високомистецькому виконанні на концерті в дні 28-го жовтня ц. р.

Конгресівець.

Вунсакет, Р. Ай.

Пожертва на Український Народний Фонд.

При Українській Православній Церкві у Вунсакет, Р. Ай. існував Допомоговий Комітет, який одначе уже два роки не діє. Комітет мав у банку пару десятків долярів, які з відсотками разом $58 зложив до Українського Народного Фонду і зазначив, що тим усі грошові справи згаданого комітету зліквідовано.

По цім рішення УНФОНД повідомили: Іван Кокольський, голова, Розалія Вецал, секретарка і Марія Липська, касієрка.

Канцелярія УКК.

Портленд, Ореґон.

Жалібна Академія з приводу 20-ліття голоду на Україні.

Хоч наше місто лежить далеко від більших культурних центрів і українців мешкає тут не так багато, все ж місцеві українські громадяни ухвалили відзначити 20 річчя голоду на Україні. Жалібна Академія з цього приводу відбулася 21 червня ц. р. Академію організував спеціяльно обраний Діловий Комітет, до якого увійшли: Володимир Повелл, голова; Володимир Бельський, секретар; Іван Воронсберґ, І. Мартинець, Олександер Ковальчук та ВШ. Пані — Ольга Гасій та Соня Ковальчук, члени.

Пізніше „а саме 27 вересня, було скликано збори для обговорення справи заснування у нас Відділу УКК. На зборах рішено обрати Ініціятивний Комітет. До Комітету увійшли: Володимир Повелл, голова, Макар Хлестик, секретар, Степан Жадан, скарбник, Юрій Бражняк, Гавриїл Пелех, Юрій Скоченко та п. Марія Олесько, члени.

Наша невелика громада має намір, по можливости, широко розгорнути культурно-національну працю та збирати українців, що розкидані в Портленді та околицях.

В інтересі нав'язання ближчого контакту з Централею УКК, рішено просити о. Настоятеля нашої православної церкви о. Івана Гончарова побувати в Ню Йорку та ознайомитись із завданнями та працею Комітету, щоби й тут, в Портленді, ми могли розвинути відповідну роботу.

М. П.

Голос Читача

Ще про о. Амбросія Полянського

О. Амвросій Полянський, про якого була згадка в „Свободі", — це була добра, шляхетна й розумна людина. Пам'ять про неї зберігатиму все моє життя. В Його гостинному домі провів я не одну радісну хвилину і ніколи не забуду Його щирих і розумних слів на різні теми.

Своїми переконаннями о. Полянський був „твердий" русин. Вважав, що існує один руський нарід, що заселює землі від Горлиць і р. Сяну по Владивосток і Камчатку. Своїх переконань тримався міцно і з ними виступав публічно, як журналіст і письменник. Його фейлетони в русофільській пресі Галичини, що їх підписував псевдонімом А. Недолев, визначались блискучим стилем.

Але, в щоденній своїй політичній громадській діяльності, як душпастир визначних українських сіл Стрийщини, Конюхова й Гірного, о. Полянський тримав з українцями. Він був щирим другом сл. пам. д-ра Євгена Олесницького й підтримував, з усіх своїх сил, його кандидатуру в усіх виборчих кампаніях, навіть якщо контр-кандидатами д-ра Олесницького були русофіли. До речі, такої тактики тримався й інший визначний священик - русофіл і письменник (автор історичних повістей) о. Василь Залозецький з Гірного.

Пояснення о. Полянського, якими аргументував свою тактику, було розумне й переконливе. „Коли навіть рахувати, що існує один руський нарід", казав о. Полянський, „то ближча сорочка до тіла, як кожух. Я малорос, але коли малороси назвали себе українцями, то я очевидно українець, бо великоросом мною ніколи не буду. Але, коли вже українці стали боротися за свої політичні права, то, звичайно, я не можу бути гіршим за інших і мушу підтримувати мій нарід у боротьбі. В такому стані речей, мої особисті переконання залишаються моєю особистою справою. Із-за них я не можу іти проти свого народу".

І о. Полянський ішов зі своїм народом. Ішов у Галичині, ішов за океаном. Ішов як душпастир і як політично-громадський діяч. Був провідником цього народу в його щоденній боротьбі. І народ його любив і поважав, де б він тільки не був взірцевим душпастиром і громадянином: у Конюхові й Гірному, в Пітсбурґу й Филаделфії (о. Полянський був у ЗДА двома наворотами).

В щоденному житті — це була мила й культурна людина. Мав величезну приватну бібліотеку й аж моторошно стає на думку, що ця бібліотека пропала у вирі воєнних подій. Втративши вчасно свою дружину, він з жалю за нею їздив по широкому світі, залишаючи з цих далеких подорожей прекрасні спогади. Був надзвичайно гостинний і радів кожному гостеві. Господарство йому вели молоді священики з дружинами, що їх тримав у себе як приватних „сотрудників". Останнього його довголітнього „сотрудника", що й став після смерти о. Полянського парохом у Гірному — о. Василя Клипавку — замордували разом з дружиною й дочкою большевицькі партизани на Словаччині, в 1944 р. Серед найближчих друзів о. Полянського в Стрийщині були мій батько о. Петро, парох Дулиб, о. Константин Петрушевич, парох Конюхова, о. Богдан Охримович, парох Завадова, й інші — всі вони здекляровані українці. А в селах, в яких душпастирював о. Полянський, були читальні „Просвіти", а не Качковського, й „Соколи", українські кооперативи й молочарні і т. і. О. Полянський кохався у хоровому співі і драматичному мистецтві, сам був автором численних п'єс і ставив їх, як теж й інші українські п'єси за допомогою драматичних гуртків, що їх організував у селах, в яких був душпастирем. Драматичний гурток у Конюхові, за о. Полянського і його наслідника о. Константина Петрушевича, набув значної досконалости, що виходила далеко поза рямці подібних спроб.

Помер о. Амвросій Полянський як парох с. Гірне в Стрийщині вже під час першої большевицької окупації Галичини в 1939, або в 1940 році. Помер, маючи 85 років життя. І не можна заперечити: це було трудолюбиве життя великого українського патріота й зразкового душпастиря й громадянина.

Лев Шанковський.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 66 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

ХОР СУМ-У У ВІННІПЕГУ

Хор Спілки Української Молоді у Вінніпегу належить до передових хорів у Канаді. Як чоловічий так і мішаний хор стоїть на високім мистецькім рівні. Це все завдяки талановитому та енергійному диригентові Василеві Кардашеві. Цей молодий багатонадійний диригент докладає всіх зусиль, щоб хор СУМ-у був репрезентативним хором міста Вінніпегу та околиці.

ПРИЙНЯТТЯ ДЛЯ ГЕНЕРАЛА ОЛЕКСАНДРА ЗАГРОДСЬКОГО

П'ята станиця українських вояків урядила прийняття ген. Олександрові Загродському 14-серпня 1953 р., в залі православної громади (404 Бетгорст ст.). Ген. Загродський прибув з Ню Йорку відвідати приятелів-вояків і однодумців.

На вечерю зійшлося 60 членів станиці і запрошених гостей. Головою був голова станиці інж. І. Янішевський, що привітав генерала й зібраних гостей та уділив слова ген. М. Садовському. Останній переказав стисло минуле ген. Загродського від командування Запорізьким полком, дивізією й корпусом запорізьких та волинських.

Ген. Загродський подав коротко головніші моменти з історії Зимового походу, якого він був учасником і до якого заохотив ген. Ю. Тютюнником ініціятором.

ВСЯЧИНА

ЦЕРКВА ВІДМОВИЛА ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗАЛІ

Пані Рузвелт мала промовляти 5 жовтня в великій залі Церкви Християнського університету в Де Муані. Але церковні провізори відмовили церковної залі на цю ціль, оправдуючися тим, що це мала б бути „гаряча" політична промова. Пані Рузвелт хотіла говорити про ролю Об'єднаних Націй, і цю залю вибрали організатори зборів тому, що вона найбільша в цьому місті.

КАПІТАН ТАВНСЕНД МАЄ ІНШУ ДІВЧИНУ

Капітан летунства, Пітер Тавнсенд прибув недавно з Бельгії до Англії на нараду військових аташе і за весь час перебування на острові не тільки не старався побачитися з князівною Марґарет, але навіть до неї не зателефонував. В поінформованих двірських колах твердять, що капітан обіцяв королеві Єлисаветі перед виїздом до Бельгії, що він залишить князівну в спокою і звільнить королеву від труб, які вона мала б, якби мусіла, як голова королівської родини і голова Англіканської Церкви, заборонити своїй сестрі одружитися з розведеним чоловіком. Тавнсенд мав побачення з іншою дуже гарною дівчиною. Князівна Марґарет перебувала тоді в Шотляндії разом із королівською родиною. Там вона може вибрати собі кандидата на чоловіка, який відповідав би їй віком (Тавнсенд на 16 років старший за неї), походив з аристократичної родини, був би багатий, і, що найважніше, був би кавалером. Такий кандидат вже є: це лорд Карнеґі.

БЕНКЕТ ЗА 100,000 ДОЛЯРІВ

Маркіз де Кювас, справляючи бенкет в місті Біяріц у Франції, витратив на нього 100,000 долярів. На бенкеті було 2,000 гостей — французьких, еспанських і англійських аристократів. Запрошені були на нього також бувші королі та визначні артисти. Папа Пій XII. виступив у пресі проти такого роду бенкетів в той час, коли в світі стільки горя й нужди.

ПОКИНУЛА МЕТРОПОЛІТЕН ОПЕРУ ДЛЯ СПІВУ В КАБАРЕТАХ

Співачка Гелен Травбел, відмовилася підписати контракт з Метрополітен оперою тому, що директор цієї опери вимагав від неї, щоб вона зобов'язалася не співати в кабаретах під той час, на який уклала контракт з оперою. Директор Бінґ заявив, що ці два зайняття сполучити не можна. Панна Травбел твердить, що „чесність і гідність мистця не залежить від того, де він виступає". Американські композитори, сказала вона, створили такі пісні, які американці співають і люблять. В інших країнах ці пісні називали б народною творчістю і не погорджували б ними, як це робить директор Бінґ.

ЕВРОПЕЙСЬКІ КЕЛЬНЕРИ ПРО АМЕРИКАНЦІВ

Англійські й французькі кельнери нарікають на американських гостей за те, що, обслуговуючи їх, не знають, коли вони закінчують їсти. Европейські відвідувачі ресторанів, скінчивши їсти, кладуть ніж та виделку на тарілку, і кельнер вже знає, що не мусить коло них стояти. Американці не роблять цього, і кельнери стоять коло них, не знаючи, чи можуть вже відійти до інших гостей. Не подобається европейським кельнерам і те, що американці тримають виделки в правій руці, а не в лівій, як в Европі.

„НЕЩАСЛИВА" ДИТИНА ПОТРАПИЛА ДО ПАЛАЦУ СУЛТАНА

Леонґові Чіям-чу народилася дитина, але ворожка сказала, що вона принесе нещастя батькам, якщо залишиться в них, бо народилася в „нещасливий" день. Забобонна мати дала оголошення до часопису, що подарує дитину тому, хто схоче її взяти. Саме під той час в Сінґапурі перебував султан Келентану, і його жінка пішла подивитися на цю дитину. „Нещаслива дитина" сподобалася султанші, і вона її адоптувала. В такий дивний спосіб дісталася дитина до султанського палацу.

НАШІ КОРОЛІ

(Закінчення зі стор. 2)

дальському князеві, київський митрополит мусів триматися татарсько-суздальської політики, ворожої до Риму. Тільки західня поміч Даниловi могла звільнити Київ від татарсько-суздальської залежности. Але цієї помочі римський папа не зміг зорганізувати, його заклики були безуспішні. Та не зважаючи на те Рим не розумів критичного положення Данила і папа Олександер IV в грамоті 1257 р. закидав нашому королеві недотримання умови і рівночасно закликав католицьких володарів силою примусити Данила до церковної унії з Римом. Але цей заклик папи Олександра IV мав такий самий успіх, як заклик його попередника папи Інокентія IV в 1253 р. до католицьких володарів, щоб вони помагали Данилові проти татар. Католицький Захід не цікавився тоді долею України — передмури християнської культури перед азійськими кочовиками.

Латинську титуляцію „рекс" присвоїли собі галицько-волинські князі після смерти Данила в своїх грамотах, вислиних на Захід. Князь Юрій Львович титулує себе „королем Руси й князем Володимирії". Але немає документальних даних на те, начебто він відновив зв'язки з римським папою і переговорював з ним про унію, — як це пишуть М. Голубець („Велика історія України", ст. 265) і Вол. Мацяк („Український Робітник" з 5 червня 1953 р., ч. 21); останній перечить тому, що він сам написав у свой публікації „Галицько-Волинська держава 1290-1340 рр. у нових дослідах", УВАН, Авсбург, 1948, ст. 19). Внук цього Юрія I від дочки Болеслав Юрій II Тройденович титулував себе тільки „князем" Руси (часом „Малої Руси"), але його наступник реґент князь Дмитро Детько, у своїй грамоті до громади й купців міста Торуня, називає свого попередника „руським королем". Сучасний йому угорський король Людвик I відрізняє „руське королівство" від угорського („Велика історія України", ст. 336).

Наведені документальні уривки, хоч не повні, повністю вистачають до висновку: у середньовічних західньо-европейських джерелах титулують наших великих київських князів домонгольського періоду та галицько-волинських Романовичів усе королями. Тим то цієї титуляції повинні держатися й українські історики у своїх працях в західньо-европейських (у тому і в західньо-слов'янських) мовах. Дослівним дотеперішнім перекладом нашого слова „князь" викликувалося в західньому світі туманні погляди про мниму несуверенність наших князів.

Кінець

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во Любов відд. 45 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 11. жовтня. Проситься всіх членів явитись. Особливо напоминаємо довжників, щоб вирівняли свої залеглости, та не наражувались на суспенду. — Т. Малик, предс.; А. Гарсин, кас.; М. Сеник, секр.

БАЛТИМОР, МД. — Вр. Пр. Тройці, відд. 320 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, точно о год. 2. по пол., в Укр. Нар. Домі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка відд. 156 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, о год. 2. по пол. Обов'язком всіх членів бути на зборах. — Н. Іщук, предс.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тримісячні збори Т-ва „Зоря", відд. 69 відбудуться в суботу, 10. жовтня, о год. 8. вечора, в церковній залі св. Юрія ч. 5, під ч. 33 Іст 7. вул. Всі члени мають зложити до каси Т-ва Зоря по $2 за білети, як було ухвалено на річних зборах. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. Єдинак, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича, відд. 94, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, о год. 1:30 по пол., при 2376 Грейлінг вул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність", відд. 163 відбудуться в неділю, 11. жовтня, в Домі Горожан, 847 N. Franklin St., в 1. год. по пол. Проситься всіх членів бути на означений час, бо є важні справи до вирішення. — М. Курко, предс.; С. Фільк, рек. секр.; І. Потучко, фін. секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во ім. Січ відд. 182 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, о год. 2. по пол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Евня, Пассейк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Вр. св. Василія, відд. 339 відбудуться в суботу, 10. жовтня, о год. 7. вечір, в Домі Громади на Лавренц вул. Просяться всіх членів місцевих і позамісцевих бути присутніми на зборах і вирівняти залеглі вкладки. — А. Хромяк, секр.

МАНВИЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 349 відбудуться в неділю, 11. жовтня, в год. 2 по пол. в домі Лісного. Присутність членів обов'язкова. — І. Шегера, предс.; Д. Федина, кас.; М. Лісний, секр.

i 8. вул.) І. поверх. У програмі зборів звіти (фінансовий, опікунів зборів, діяльностевий), кореспонденція, біжучі справи, внески й запити. Перед зборами приймається вплату членських вкладок. Уряд закликає членів взяти участь у зборах. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Випишаний, кас.; В. Варагура, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Дністер" відділ 361 відбудуться в суботу, 10. жовтня, о год. 8. вечорі, у власній домівці при 119 Ave A (між 7.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ відд. 325 повідомляє членів, що звичайні збори відбудуться в п'ятницю, 9-го жовтня, о год. 8. вечорі, в залі Народнього Дому. Проситься всіх членів прибути і вирівняти свої вкладки до Т-ва і Союзу. Привести новых членів зі собою. — Уряд.

IRONDEQUOIT, N. Y.—Monthly meeting of the Taras Shevchenko Society, Branch 289 will be held Sunday, October 11, at 2:00 P.M. at Ukrainian Hall on Goodman. Meeting is held a week earlier due to UNA organization meeting to be held Sunday, October 18. All members are urged to attend the meeting, and the organization meeting Sunday, Oct. 18, at 2:00 P.M. with Mr. R. Slobodian, Supreme Treasurer as speaker and William B. Hussar advisor. — S. P. Holowka, Pres.; M. Hussar, Treas.; W. B. Hussar, Sec.

Посмертна Згадка

КАТЕРИНА КУРКО, довголітня членка Бр. св. І. Хрестителя, відд. 277 УНСоюзу в Гартфорд, Конн., померла 20. вересня 1953 р. в 66 році життя. Покійна родом зі села Рудки, Ярославського повіту приїхала до Америки 1904 р. Належала до родини, якої члени були між першими організаторами українського життя в Гартфорді й основниками відділу УНСоюзу. Залишила в смутку мужа Онуфрія, дочку Марію, трьох синів Миколая, Петра і Павла та дві внучки. Похорон відбувся 22. вересня. Поховано Покійну на цвинтарі Hillside в Гартфорді. — В. Її П.!

Уряд.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНИЙ СОЮЗ в ЗДА
повідомляє Українське Громадянство, що з нагоди 1-ої річниці смерти
Проф. Сотн. Михайла ОЛЕКСІЇВА,
Голови Головної Управи УНДС в ЗДА, члена Української Національної Ради і старшини армії УНР
відбудеться
дня 11-го жовтня ц.р. в неділю, після Богослуження
ПАНАХИДА
за спокій Його душі в храмі св. Володимира, Української Православної Церкви на 14 вул. в Ню Йорку.
Головна Управа УНДС.

ПОДЯКА

Родина Покійної **ГАЛИНИ ПАНКЕВИЧ**, яка померла дня 23-го вересня 1953 р. в Ньюарку, складає сердешну подяку всім, що віддали їй останню послугу.

Особливо дякуємо лікарям: д-р Я. Восвідці, д-р Б. Олесницькому і д-р Л. Хруцькому за дбайливий і сердешний догляд над хворою. Щиро дякуємо Всеч. Отцям за відправу похоронних обрядів та рівнож складаємо щиру подяку всім нашим Кревним, Приятелям і Знайомим, які прибули на похорон, та висловили своє співчуття в нашій важкій хвилині.

Повідомляємо всіх позамісцевих наших знайомих, що тіло Покійної складене на вічний спочинок для 26, вересня на католицькому цвинтарі у Виппані, Ню Джерзі.

АНАТОЛЬ ПАНКЕВИЧ, чоловік,
ТАІСА, донька,
АНДРІЙ, син.

ТАРЗАН, ч. 3163. Звільнені.

Швидко і мовчазно, — як блискавка — Ара, вдарила струнка, сильна, майже нага людина.

Остерігаючи Джерома і його сестру, щоб мовчали, Тарзан швидко розтяв їхні пута.

Коли Тарзан і Джером для безпеки зв'язували леопардо-людей, Джессіца стояла на варті при дверях. — Ах, поспішайте! — неспокійно вона шепотала, — поки інші не прийдуть по нас!